

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Bulgarija je obupala.

Povsem nedenoma je prišla vest, da je solunska vojska predrla bulgarsko fronto ter da je takoj po porazu Bulgarija zaprosila v Solunu pogajanja in mir. Nehote se spominjam ob tej priliki, da Bulgarija ni bila nikdar stnovitna zaveznička, marveč je zlasti v prav kratki dobi od leta 1908. že večkrat menjala zvezo sedaj s temi si lami sedaj z onimi, kakor ji je to pač bolje prijalo. Leta 1908. je Avstro-Ogrska anektirala Bosno in Hercegovino, Bulgarija pa je dobila Orientsko železnicu s pomočjo monarhije. Takoj nato je stopila Bulgarija v balkansko zvezo s Srbijo in Grčijo, da prične vojno proti Turčiji in se je zavezala s Srbijo proti monarhiji, ruski car pa je bil določen za razsodnika med državami balkanske zvezze. Po zmagi nad Turčijo Bulgarija ni hotela priznati cara za razsodnika in zopet se je zatekla k Avstro-Ogrski, ki ji je pomagala, kar je zlasti poostriло nasprotje med monarhijo in Srbijo. In ob početku svetovne vojne je Bulgarija dolgo omahovala, kam bi se priklopila. Sele po zmagh nad Srbji in Rusijo se je odločila za centralne države. Ko je pa bila premagana tudi Rumunija, je stavila velikanske imperialistične zahteve. Najprej je bila proti obnovitvi Srbije sploh; ta naj bi se razdelila med Avstro-Oursko in Bulgarijo, pozneje pa je zahtevala vso Dobrudžo, kos grške Macedonije, velik kos Srbije z bogatim rudniškim timoškim ozemljem in glavnim mestom Nišem, zaradi česar so tudi bila nesporazumljena v čveterozvezzi.

Prišla pa je katastrofa. Nedavno je padel Radoslavov in sedaj je ministrski predsednik Malinov, ki se najbrže ne ujema z dosedanjem vojno politiko in ob tej priliki išče pri drugi skupini velesil zaščito Bulgarije. Iz nemških poročil namreč posnemamo, kar je tudi prav verjetno, ker je Bulgarija takorekoč že sedem let neprestano v vojni, da se tam nahajata dve nasprotni struji: za ententno in za centralne države. Iz poročil je tudi umeti, da celo v vojski ni enotnosti. Malinov je ponudil mir sicer s pritrdilom večinskih strank, nikakor pa ne sporazumno z zaveznički. In kaj se sedaj dogaja? Avstro-Ogrska in Nemčija poročata, da pošljata svoje vojaštvo na pomoč, pomoč pošljata seveda oni struji, ki je za nadaljevanje vojne, ki naj prepreči oziroma popravi katastrofo. Nedogledno so torej že danes posledice obeh akcij. Mirovna ponudba ima zaslonbo, centralne države pa tudi. Če se torej stvar ne okrene, preti Bulgariji velika nevarnost, da se vname doma usodna meščanska vojna. Kakor so nastale nezgodne razmere v Rusiji vsled vtikanja domačih in tujih elementov, ki pospešujejo različna stremljenja vsak po svoje, tako se utegnejo razviti tudi razmere v Bulgariji usodno. Nedvonomo marljivi bulgar-

ski kmet ne razume inteligentnih imperialistov, dasi se je vojskoval dolgo vrsto let z vztrajnostjo, ne razume več te potrebe, razume jo temmanj, ker vidi, da je velik del prebivalstva za mir. Vse to prepričanje pa pospešuje poraz in obup, dasi trdijo v osrednjih državah, da to ni važen dogodek, in nemogoče je po takem dogodku, kakor je ponudba miru po porazu, zopet popolnoma dvigniti vojno razpoloženje.

Tročki in Brest-Litovski mir.

Leon Tročki, bivši komisar za zunanje zadeve, glavni zastopnik Rusije pri Brestovskih mirovnih pogajanjih in sedaj najvišji vojni komisar sovjetske republike, je izdal pred kratkim v Berni zanimivo knjižico naslovljeno: »Od oktobrske revolucije do Brestovskega miru«. Spis ima na sebi vse znake naglice in nervoznosti. In je bila knjižica res napisana v odmorih Brestovskih mirovnih pogajanj ter je namenjena v prvi vrsti nemškim delavcem. V predgovoru se izrazi Tročki prav odkrito glede na modalitete pri mirovnih pogajanjih in pravi: »Kadar smo govorili s Kühlmannom in Czerninom, je šla naša misel do naših prijateljev in sodrugov Karla Liebknechta in Frica Adlerja«. Predgovor je bil napisan ves v Brestu dne 25. februarja 1918. Ta zanimiva monografija vsebuje torej le dve prvi periodi boljševiške vlade: Prevzetje vlade v svoje roke in konec vojne. Spis je poln revolucionarnega navdušenja in ima obrnieno svojo ost zlasti proti nemškemu ali, bolje rečeno, pruskemu militarizmu.

Najprej pripoveduje Tročki o progresivnem razpadu meščanskih in socialrevolucionarnih strank na Ruskem, od marca do oktobra. Poglavitni in neodoljivi impuls so dobili boljševiki od vročega hrepenenja po miru, ki je vladalo v vrstah vojastvu, ki je bilo sito vojne čez glavo. Iz okopov so prihajali v Petersburški sovjet dan na dan delegatje z vprašanjem: »Koliko časa bo trajala še vojna, tegu ne moremo več prenašati«. Obenem so pravili: »Vojaki na fronti vam pošljajo potom nas tale »ultimatum«. Ako se do 1. oktobra ne bo naredilo ničesar resnega za mir, bomo zapustili zakope in vse vojaštvo se bo vrnilo v zaledje«.

Kakor rečeno: Neodoljivo hrepenenje ruskega ljudstva po miru, je omogočilo boljševikom, da so prevzeli v svoje roke državne vajeti. A njihova prva in poglavita dolžnost je bila, da naredi takoi nekaj praktičnega v svrhu miru. Šest tednov je poteklo v nepločovitih razgovorih z entento v to, da bi se ententile velesile uvedle pogajanja v svrhu splošnega miru. Boljševiki so dobivali v odgovor le žuganja. Zato so se maščevali s tem, da so publicirali tajne pogodbe med Rusijo in entento — in s tem, da so pričeli sami pogajanja za separaten mir z

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljanje v Ljubljani, Franciškanska ulica štev. 6, L nadstr. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42—, za pol leta K 21—, za četr leta K 10·50, za mesec K 3·50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna petit vrstica 30 v; pogojen prostor K 1—; razglas in poslanje vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Nemčijo, dobro vedoč, da bodo pogoji za Rusijo trdi. Vse to je zakrivila v prvi vrsti ententa s svojim neumljivim postopanjem.

Nemško izjavo, češ, da so centralne velesile pripravljene na mirovna pogajanja na podlagi samoodločbe narodov, je Tročki takoj pravilno presojal. Razumel je, da je to le hinavska laž. Russki delavški slojem se je pa zdela izjava državnikov centralnih velesil kot znak boljševiških posedujočih slojev v centralnih državah pred eventualno revolucijo. Toliko večja je bila potrost, ko se je pozneje pokazala nenasitna pohlepnost nemškega imperializma. Čemu je pravzaprav na svetu ta diplomacija tako jažnjava in ki dela vedno narobe od tega, kar govorí. Tročki tolmači tako dvojno igro Kühlmannovo. Le-ta je vedel prav dobro, da je Rusija hrepenela po miru. Da omogoči boljševikom sklep miru, je sestavil neke površne demokratično dekorativne formule misleč, da se bodo boljševiki vsedli nanje, ne da bi protestirali proti prikritim in neprikritim željam nemškega aneksionizma. Boljševiki so se pa zadovoljili skleniti pozneje mir pod še slabšimi pogoji, rajši kakor da bi se odrekli, obsoditi Nemčijo nad njenim postopanjem.

Edina šaljiva nota pri Brestovskih pogajanjih je bil general Hofmann. Boljševiki smo razumeli takoj, da napram burokratično-kurijalni logiki Kühlmanna in hinavskemu cinizmu Czerninovem, je bila gola resnica vseh pogajanj v militaristični brutalnosti generala Hofmanna. Russka revolucija je podpirala vse, kar je bila prisiljena. Ona ni hotela narediti lepe geste in častno umreti. Raje se je zadovoljila s čakanjem ker je hotela pridobiti si na casu.

Vojna poročila.

Boji v Albaniji.

Dunaj, 28. septembra. Uradno se razglaša: Na italijanski fronti nobenih posebnih dogodkov. Na albanskem bojišču so odbile naše čete sovražne napade zapadno Ohridskega jezera na odsek, ki so ga prevzeli v obrambo Bulgar.

Dunaj, 29. septembra. Uradno se razglaša: Na italijanski fronti nič novega. V Albaniji so se ob morski obali in pri Beratu izjavili italijanski napadi.

Nova velika bitka na zapadu.

Berlin, 28. septembra. (Uradno.) Angleži napadajo v smeri na Cambrai in južno odtod. Francozi nadaljujejo svoje napade v Champagni. Amerikanci pa vzhodno Argonov. Delnii simki in delni napadi med Ypernom in Scarpo, kakor tudi med Ailetto in Aisno so spremljevali velike napadalne operacije nasprotnika. — Armatna sku-

LISTEK.

Iz revij.

V Zagrebu izhaja več revij, mesečnikov in ena tedenska, ki so važne tudi za nas Slovence. Ne bo odveč, ce citatelje »Napreja« seznamimo z njimi. Gojiti se bo sicer moralno s Hrvati in Srbi še ožje stike v svrhu boljšega spožnavanja med seboj. Smo eden narod, ali — ločeni smo vse preveč drug od drugega! —

Juraj Demetrović ureja in razposilja po jugoslovanskem-svetu že drugo leto tednik »Hrvatska Njiva«. Posrečilo se mu je zbrati krog odličnih literatov in publicistov, tako, da je vsaka številka prav zelo zanimljiva. Veliko piše sam Juraj Demetrović, ki se skriva pod raznimi pseudonimi. Njegovi članki n. pr. o agrarni reformi v Hrvatski so zelo vestno in skrbno sezavljeni. Studija o Karlju Marksiju je bila objavljena prigodom Marksove stotečnice. Demetrović je v nji očrtal delo in vrednost K. Marksja nad vse pregledno in izčrpljivo. Uvodni članki, ki se pečajo z dnevnimi političnimi vprašanjimi, so prav dobra informacija o naših jugoslovenskih političnih vprašanjih; presojojo dogodke iz napredne, svobodomiselnega in demokratičnega vidika. V eni zadnjih številk (broj 34 od 31. kolovoza) je priobčil v Hrvatski Njivi tudi sodrug Vilim Buček, članek »Kdo naj skrbí za delavska stanovanja«. O tem sta v št. 26 in

28 pisala gg. Gjermanović in Ehrlich, ki sta povdardjala važnost zidanja delavskih stanovanj. Gjermanović polaga največjo važnost in uspeh na zadružnem temelju. Ehrlich pa v tem, da podjetniki zidajo za svoje delavce hiše. Buček pa je mnenja, da je prva dolžnost občine, da zida delavska stanovanja kot svoje lastne hiše na svojih tleh, druga dolžnost pa, da podpira stremljenje potom z drugim skrbeti za delavska stanovanja. — Zanimljivo je stališče Hrvatske Njive in njene skupine glede Narodne koncentracije. O tem pravi (str. 583): »Narodna koncentracija mora biti falanga boraca jedinstvenih pogleda na naš narodno jedinstvo, a ne smije biti nikakva hermafrodiska tvorba koja dopusta svakojake separatističke tendenze, jer da ove tobože ne škode«. Hrv. Njiva se je zato odločila za taktiko, da pobija vse, kar škoduje vstvarjanju jugoslovenske ideologije v našem narodu, vsled tega bojuje proti škofoma Mahniču in Jegliču ter proti klerikalnim zagrebškim »Novinam«, ker je mnenja, da naši narodni stvari škodujejo oni, ki hočejo verske razdore v narodu. Narodno jedinstvo se ne sme eksplorirati v nobene zasebne namene!

»Hrvatska Njiva« je res zanimljiv in poučen tednik. Tiska se v Hrvatskem stamparskem zavodu. Stane 36 krov na leto.

V isti tiskarni v Zagrebu izhaja Ženski Svijet, mesečnik za kulturne, socialne in politične interese jugoslovenskih žen, ki ga ureja znana pisateljica Zofka Kvederova. Dober list, napreden list. Vanj dopisujejo

in v njem sotrudujejo tako Hrvatice kot Srbinje in Slovence. Slovenskega gradiva je bolj malo, če tudi je urednica sama Slovenka — ker je pri nas premažo žena, ki bi večkrat zapisale na papir, kar mislijo in čutijo, ter s tem otvorile nekako žensko gibanje. Pri nas na Slovenskem se le od časa do časa pojavi kaka žena, ki hoče nekaj, ali ker ni takoj uspeha, izgine in ž tjo tudi gibanje. Imeli smo »Slovenko«, »Ženski vestnik«, »Slovensko ženo« itd. — kakega ženskega gibanja, ki bi posegal v življenje naroda z vso občutnostjo, takega gibanja ni... Niti toliko ga ni, da bi mogel »Narodni Svet« poklicati v svojo sredo nekaj zastopnic, ki bi reprezentirale organizirano ženstvo.

Zofka Kvederova hoče ustvariti tako žensko gibanje na našem jugu. Želeti ji je — in mi to želimo! — obilo uspeha. Naj se ne ustraši, ovir in težav!

Vitomir Korač izdaja socialistično smotro pod imenom »Novo Društvo«. Doslej so izšli trije zvezki prve knjige. V uvodnem članku prvega zvezka razlagata V. Korač kot urednik namen svojega lista. »Naša će smotra prema svemu tome biti sociološka, politička i kulturna. Zastupat ćemo podpuno slobodu mišljenja i diskusije, pa ju u punoj mjeri garantiramo svakom našem suradniku... Novo Društvo ima odredjen socialno politički pravac, izradjeno sociološko gledište, jasan program i jasne ciljeve. Premda ćemo osobitu pažnju posvetiti nacionalnom problemu, ne će naš list biti skladite nationalističkih fraza, več zdravog nacionalnog preporodnog rada. Nacionalni i socialistički rad se po našem mnenju nipošto ne izklju-

pina kraljeviča Ruprechta in generala Boehna: Sovražnik, ki je na več mestih izvršil sunek med Ypernom in Scarpo proti našim črtam, je bil zavrnjen. Na obeh straneh cest, ki drže iz Arrasa in Peronne na Cambrai, je navalilo po silnem topniškem ognju 16 angleških in kanadskih divizij. Ob obeh straneh Marquiona, med Moevresom in Arsincourtom ter med Ribecourtom in Villers-Guislainom se je zrušil prvi naval sovražnika pred našimi črtami. Pri Inch en Artois je sunil sovražnik na Bourlon, pri Haurincourtu pa na Flesquieres. Posrečilo se mu je tekom bitke, razširiti to vrzel in nas severno ceste Arras-Cambrai potisniti nazaj do črte Oisy le Verger-Hayncourt. Južno ceste smo držali zvečer po menjajočem se boju in po uspešnih protinapadih črto Bourlon-Ribecourt. Pred našimi postojankami med Ribecourtom in Villers-Guislainom so se izjalovili vsi sovražni napadi. Med Epéhy in Bellicourtom smo odbili močne napade Angležev in Amerikancev. Po končanih bojih je bil sovražnik povsod vržen v njihove izhodne postojanke, pri Lempire pa preko teh nazaj. — Armadna skupina nemškega cesarjeviča in generala Gallwitzza: Med Ailetto in Aisno so bili zavrnjeni delni napadi nasprotnika vzhodno Vauxaillonja in zapadno Jouya. V Champagni so nadaljevali Francozi, vzhodno Argonov pa Amerikanci svoje močne napade. Francozi so v svojih večkrat ponovljenih napadih med Suippo in Aisno pridobili le malo tal. Napadi Amerikancev vzhodno Argonov so se ustavili južno črte Apiemont-Cierges. Montfaucon smo izpraznili radi preteče obkolitve. Preko Montfaucona in vzhodno odtod zaganjajoči se napadi so se zrušili pred našimi novimi črtami. Francozi in Amerikanci so imeli tudi včeraj težke izgube. Včeraj smo sestrelili 33 sovražnih letal.

Berlin, 28. septembra zvečer. Zapadno Cambraijsko in Champagnijo in zapadno Moze so se ponesrečili srditi sovražni napadi. Na Flanderskem so se med Dixmuide-nom in Lysom pričeli ljuti angleški in belgijski napadi.

Berlin, 29. septembra. (Uradno.) Angleži in Belgiji so opustili napade v Flandriji ter napadajo v smeri na Cambrai. Francozi in Amerikanci naskakujejo v Champagne ter med Argoni in Mozo. — Armaadna skupina kraljevica Ruprechta: Od morske obale do Lyse ponoči ljudi topniški ogenj, ki se je proti jutru stopnjeval do izredne sile. Angleži in Belgiji so napadli z močnimi silami na fronti Dixmuidene-Wulvergehm. Sovražniku se je posrečilo vdreti v naše pozicije in v našo artiljerijsko črto. Popoldne smo ustavili sovražno prodiranje. Napade na našo novo črto smo proti večeru s pomočjo došlih rezerv zavrnili. Višine pri Witschaete so vključ ponovnim naskokom ostale v naših rokah. Zapadno Cambraila smo vzeli našo fronto nazaj na črto Arleux-Aubigny-zapadno Cambraila. Gibanje naših čet se je izvršilo ponoči nemoteno od sovražnika. Proti poldnevu je sovražnik začel pritiskati za našimi zadnjimi stražami ter je z močnimi oddelki napadel severno in južno Cambrailja. Bil je zavrnjen. — Armaadna skupina nemškega cesarjevica: Med Ailetto in Aisno smo brez sovražnikovega uplivanja preložili našo črto za kanal Oise-Aisne. Uspešni spopadi zapadno Suippe. Med Suippo in Aisno ter med Argoni in Mozo je sovražnik znova napadel s premočnimi silami. Napadi so bili izredno srditi in so zahtevali ogromne krivave žrtve. Naše čete, ki stoje že več dni v silnih bojih, so izvojevale popolen obramben uspeh. Francoze, ki so na celi fronti med Suippo in Aisno ob uporabi mnogoštevilnih oklopnih vozov šestkrat ponovili napad, smo v srditih spopadih vrgli nazaj. Sovražnik je osvojil le Somme-Py ter na nekaterih mestih vpognil našo fronto. V Argonih smo umaknili našo fronto na črto Binarville-Apremont. Amerikanci so navalili na črte Apremont-Cer-

čuju, već baš naprotiv: oni se nadopunjaju. Nema nacionalnog rada bez socialnog i obratno... »Novome Društvu« nije do literarne parade ni hohstaplerije, već do izpunjenja jedne potrebe, što se davno već ospeća u socia-

Tako se predstavlja javnosti Novo Društvo. Res je, da je potreba socialističnemu jugoslovanskemu svetu, da se iz socialističnega stališča znanstveno premotriva velika vprašanja sedanje dobe. Ako bo »Novo Društvo« izvrševalo to nalog, tedaj bo velike koristi za socialistično stvar. Dosedanje tri številke prinašajo precej gradiva. Aktualna je študija V. Korača o »vojni in prehrani« (rat prehrana), informativna je ona Hungaricusa o borbi za madjarsko volilno reformo; zanimljiv je tudi članek dr. A. Božinskega o »veliki zadači«, ki je »odgoj socialističke svijesti«. V »Novem Društvu« je razprava o narodnostnem programu socialistične levice, referati o člankih v Kampfu »Marks ali Mazzini« — »Marks ali Radetzky« itd. itd. Neprjetno se dotika poznavalca hrvatskih razmer, da vidijo v premnogih noticah preveč prozorno tendenco.

»Novo Društvo« je sicer vsakega priporočila vredna revija. Naroča se na naslov: Vitomir Korač, Zagreb, Kačičeva ulica 9/I kat. Naročnina za 6 zvezkov 9 krov. — Naše knjižnice naj jo naroče in naši sodrugi naj jo čitajo pridno; dobili bodo marsikaj, kar jih bo napotilo na temeljito razmišljanje.

A. Goršić.

Berlin, 29. septembra zvečer. Vzhodno Yperna novi boji. Ljuta borba med Cambräijem in St. Quentinom. Angleški naskok je bil zavrnjen. Tudi francoski in amerikanski napadi v Champagni ter med Argoni in Mozo so bili zavrnjeni. Sovražniku so se posrečili le krajnji upadi na obe straneh Ardenila.

Turško vojno poročilo

Carigra, 28. septembra. Na palestinski fronti trajajo boji za jezero Tiberija dalje. Na ostalih frontah niso posebnega.

Politični pregled.

Seja Jugoslovanskega kluba. Načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec je dospel v soboto na Dunaj ter je konferiral popoldne z ministrskim predsednikom. O sporočilih, ki jih je dobil načelnik Jugoslovanskega kluba pri baronu Hussareku, bo poročal v plenarni seji kluba, ki se vrši jutri dopoldne. V tej seji se bo sklepal o nadaljnji taktiki Jugoslovanske delegacije.

— Kronski svet na Dunaju. V petek popoldne se je sestal na cesarskem dvoru na Dunaju kronski svet, kateri rega so se udeležili pod cesarjevim predsedstvom vnašnji minister grof Burian, oba ministrska predsednika baron Hussarek in dr. Wekerle, šef generalnega štaba baron Arz in vojni minister baron Stöger-Steiner. Kakor se v političnih krogih zatrjuje, se je v kronskem svetu razpravljalo o političnem in vojaškem položaju, ki je nastal vsled kapitulacije Bulgarije. Razgovor se je vršil tudi izpремembah, ki so postale za monarhijo potrebne. Govoriti se, da je kronski svet se bavil s federalističnimi načrti.

— **Delegacije.** Kakor se z Dunaja poroča, se prične zasedanje delegacij dne 10. oktobra. Vojni odsek avstrijske delegacije je sklčan na sejto za dan 8. oktobra.

— **Tržaški namestnik v soški dolini.** Primorski cesarski namestnik Fries-Skene se mudi na potovanju v gornej soški dolini, da se pouči o položaju prebivalstva ter obnovitvenih delih na Goriškem.

— **Prehrana Dalmacije zagotovljena.** Kakor poroča hrvatsko časopisje, se je banu Mihaloviću posrečilo, da je v pogajanjih z avstrijsko in ogrsko vlado ter z vojaškim krogi zagotovil prehrano Dalmacije v prihodnjem letu. Hrvatska je namreč prevzela nalogu, da s svojimi pridelki pokrije dve tretjini vse potrebščine Dalmacije. Vsled tega odpade kontingent za armado. Tako se bo iz vozilo okolo 3000 vagonov krušnega žita iz Hrvatske, Dalmatinci računajo, da se je pretečeno leto s tihotapstvom dobilo iz Hrvatske približno 1000 vagonov. Ako bodo se daj dobro funkcionirala prometna sredstva, potem dober Dalmatinici za prihodnje leto dovolj hrane po normalni cenji.

— **Razbijanje shodov dr. Šmeralu.** »Pr. L.« poročajo teleografično iz Brna, da so razbili dr. Šmeralu shod, ki ga je imel v »Besednim domu« v Brnu. Sodrug Šmeral je hotel govoriti o »Nalogah delavstva in samoodločnosti narodov«. Sodrug Šmeral je izjavil že v začetku shoda, da je vsa češko-slovanska stranka za češko državo. Ko je govoril pa o gospodarstvu in bodočih razrednih bojih po vojski, so začeli piskati in tuliti in s tem onemogočili sodrugu dr. Šmeralu shod.

— Čehi izgnani z Reke. »Az Est« poroča, da je dobil doslej več čeških družin na Reki poziv, da morajo tekosmih dni zapustiti mesto in da se bo zgodilo tako z vsemi Čehi. Zagrebškim »Novostim« pa se javlja, da so izgnali z Reke kratkomalo vse Čehi. Morebiti še doživimo, da »Magyarország« napove vojno vsem Čehom.

Avstro-Ogrska in balkanski dogodki. V parlamentarnih krogih se živahnno razpravlja o izjavah vnanjega ministra grofa Buriana glede dogodkov na balkanskem bojišču. Splošno se priznava resnost vojaškega in političnega položaja. Prestop angleških čet na bulgarska je ustvaril čisto nov položaj. Posledice so v celoti še ne presledne tako za Bulgarijo kakor tudi za Turčijo.

— **Kapitulacija Bulgarije in centralne države.** Eden vodilnih holandskih listov »Nieuwe Rotterdamsche Courant«, razpravlja o dogodkih zadnjih kritičnih dni na Bulgarskem ter pravi: Aliiranci so očividno stopili pred Bulgarijo s ponudbo. Ker Nemčija topot ni mogla vojko pomagati, je ponudba napravila večji vtis, kako prejšnji poskusi spraviti Bulgarijo na stran entente. V komisiji, ki je odšla na fronto, da vodi pogajanja, je tudi ameriški diplomatični zastopnik v Sofiji. List praví nadalje: Če prenehajo Bolgari z bojem, je tudi Turčija doigrala svojo vlogo in vprašanje je, ali niso porazi v Makedoniji in Palestini vzrok sedanjih dogodkov, ali pa tvorijo del celotnega programa, z drugimi besedami: ali pa poraz zlomil odporno silo Bulgarije ali pa je bil ta poraz insceniran samo, da se dá Srbom prilika s pomočjo entente zopet zavzeti svojo deželo. Razni znaki govore za to. List razpravlja nato o političnih posledicah bulgarske kapitulacije, da bo Osrbsko in Nemčijo ter meni, da

utegnila podonavska monarhija priti v zelo hudo stisko, katere posledica bi mogel biti končno podoben korak, kakor ga je storila Bulgarija. List pravi, da bi separatni mir Avstro-Ogrske tudi v slučaju nevtralnosti ogrožal Nemčijo z boka. Grof Burian je gotovo o dogodkih na Balkanu bolje informiran kakor berlinski krogi in zdi se, da je imela njegova mirovna nota namen prehiteti dogodeke v Bulgariji. — »Neue Freie Presse« prinaša senzacionalno vest, da so se že pred tedni vršila v Švici predpogajanja med entento in Bulgarijo.

— **Kraljeva rodbina zapustila Bulgarijo.** Ogrskim listom se poroča iz Sofije, da je kraljevska rodbina odpotovala na kraljeva posestva na Ogrskem. Tudi o kralju Ferdinandu in prestolonaščniku poročajo, da sta zapustila Bulgarijo.

— Nemški vojni minister odstopi. »Neues Wiener Journal« je izvedel iz Berlina, da je nemški vojni minister von Stein, česar delovanje je glavni odsek državnega zabora ostro kritiziral, nastopil daljši dopust, s katerega se ne povrne več na svoje službeno mesto.

Bulgari in Turčija. Iz Sofije se brzjavno poroča: Kralj Ferdinand je v dolgotrajni avdijenci sprejel turškega poslanika. Pri avdijenci je bil navzoč tudi ministrski predsednik Malinov.

Poziv sodelnika Kaclerovića. Švedsko mlado socialistično glasilo »Politiken« prinaša poziv srbskega sodelnika Kaclerovića na srbsko vlado in skupščino na Krfu. Kaclerović z žalostjo konstatira, da se nahajajo med nasprotniki ruske revolucije tudi Srbi. Ko ne more nastopiti v skupščini osebno, ker mu je vlada zabranila dostop na otok Krf, (sedaj se nahaja v Kodanju), pa na ta način pozivlja kot socialistični zastopnik v skupščini vlado, da naj ne podpira ententine intrige, in njeno vmešavanje v rusko notranjo politiko. Po obširni razložitvi svojega stališča, pozivlja vse demokratične stranke vojujočih se držav, da naj delujejo kolikor mogoče na svoje vlade, da pride do konca temu ljudomorstvu.

— **Spošna vojaška obveznost v Ukrailni.** Iz Kijeva poročajo: Ukrailski ministrski svet se peča z zakonsko osnovo, tičočo se spošne vojaške obveznosti v Ukrailni. Skupščina donske armade je odobrila temeljni zakon. Donsko ozemlje tvori samostojno državo, ki je osnovana na ljudski suverenosti. Vrhovna državna oblast in ustavodajno telo je armadna skupščina; vrhovna izvršilna oblast pa je v rokah atamana. General Krasnov je zoperjel na stanovo donske armade.

Orlando je konferiral s Clemenceaujem. Švicarski listi poročajo iz Lugana: Italijanski ministrski predsednik Orlando se je vrnil iz Pariza v Rim. Z ministrskim predsednikom Clemenceaujem je imel važen posvet o vojaških akcijah. Posvet je udeležil tudi maršal Foch.

Dopisi

Iz Kapfenberga. Dovoli cenjeni gospod urednik, da poročam o razmerah v našem trgu na Gornjem Štajerskem, kjer živi sedaj delavstvo raznih narodnosti in tudi lepo število Slovencev, bodisi civilnih, bodisi komandiranih vojakov. Življenje imamo tukaj precej slabo. Posebno nas pritiskajo naši predstojniki. Plače so srednje, a vendar boljše kot pa na Spodnjem Štajerskem. Delavske organizacije so prav lepo razvite, politična in strokovna. V drugi polovici meseca avgusta je stavilo tukajšnje delavstvo na direkcijo zahteve zaradi izboljšanja plač. Firma je obljubila, a posledica te obljube je bila ta, da so prve dni meseca septembra vpoklicali k vojakom predsednika strokovne organizacije in obenem je firma popolnoma zatajila, da bi ji bila organizacija predložila zahteve zaradi plače. Nato je izbruhnila dne 5. septembra ob 1. popoldne stavka. Vse delavstvo je zapustilo delavnice, razen vojaškega delavstva dveh tukaj komandiranih kompanij. Stavka je bila dne 9. septembra končana in obljubilo, da se ureda delavske razmere. Tretji dan

na obljubo, da se urede delavske razmere. Tretji dan stavke, namreč v soboto dne 7. t. m. delili so po tovarni letake krščansko-socialne organizacije, v katerih so opominjali voditelji te organizacije delavce, naj se ne dajo preslepit socialnim demokratom in naj začno vsi, ki so že v stavki, zopet delati, ker vendar vedo, da jim delodajalci hočejo samo dobro. No, opravili niso nič. Zahteva plače izročila se je c. kr. pritožbeni komisiji v Leobnu. Takrat je bila vložena tudi pritožba graških kovinarjev, o kateri pa so že 21. t. m. pričeli obravnavati, dočim so nam sporočili iz Leobna, da se mora obravnavata za par tednov odložiti. V soboto, dne 21. t. m. se je vršil protest shod, na katerem je poročal sodrug Pichler. Delavstvo je bilo zaradi odlašanja zelo ogorčeno. Zahtevalo je splošno stavko. Sprejela se je resolucija, da se čaka do 1. oktobra in niti uro dalje. Ako ne bo stvar ta dan rešena, ne prevzame zastopstvo delavstva nobene odgovornosti več. Kako bo, bom že še poročal V splošnem je, kakor sem že omenil, organizacijsko življenje prav živo. Delavstvo se pridno zbira v senci rudečega praporja svobode, se zaveda, da smo ljudje, ki izpolnjujemo svoje dolžnosti proti delodajalcem, a zahtevamo tudi odločno svoje pravice. Posebno mladina je navdušena. Agitacijo vrši najbolj mladina. Krasno je pogledati pred shodi, kako neustrašeno in neumorno agitirajo med svojimi vrstniki, kakor tudi med starejšim delavstvom za udeležbo.

Pri shodi v društvu vidiš veliko število mladine moške in ženske. Sem naj bi prisla naša slovenska mladina, tukaj bi našla izgled, kako naj bi neustrašeno nastopala, da bi gledala bolj mirno v bodočnost. Slovenci, ne pustimo se osramotiti od naših tovarišev drugod! Tukajšnje delavstvo pa tudi rado čita, mlado in staro, vsak čita svoj delavski časopis. Z veseljem čitajo »Arbeiterwille«, »Arbeiter-Zeitung«. Z veseljem obiskujejo delavsko knjižnico in premišljeno čitajo naše socialistične knjige. Vse drugače je tukaj kakor na Spodnjem Štajerskem. Vsako drugo nedeljo se peljem v Celje, kjer agitram med tovariši. A s kakšnim uspehom? Za časopis »Naprej« se kdo oblubi, a knjige, te so jim predolgočasne. Rajšči čita indijanske in detektivske povesti. Tudi italijanski sodrugi pridno kupujejo svoj »Lavoratore«, ki se ga proda tukaj vsak dan okolo 160 izpisov. Samo izmed Slovencev ima en sam sodrug naročen »Naprej«. Pride sem tudi nekaj »Slovenskega Gospodarja« in »Slovenskega Naroda«. Pregovarjal sem že marsikoga, naj si naroči »Naprej«. No, volja je, tukaj bi ga kupovali, a naročiti, no, nekaj mi jih je oblubilo, da store to drugi mesec. Sploh se Slovenci tukaj malo brigajo za organizacijo, ali so celo proti njej. Tako nimamo pri nemških in italijanskih tovariših nič kaj preveč zaupanja. Upam, da bodo na Spodnjem Štajerskem Slovenci še bolj zavedni kot do sedaj, da tako popravijo, kar tovariši v tujini zanemarjajo. Oglasim se že še, ko bo kaj novega.

Dnevne vesti.

Poljski večer. Gospa Gabrijela Zapolska slove kot odlična poljska romanopiska in dramatičarka. Baš sedaj izhajajo njena izbrana dela v nemškem in češkem jeziku in njene drame igrajo po slovanskih in vseh drugih največjih odrnih. Naše gledališče se je odločilo, igrati njeni satiro »Moralo gospe Dulske«, v ponedeljek, 30. t. m. V glavni vlogi g. Dulske igra zopet po štirih letih pri nas ga. Berta Bukšekova. Nanovo se predstavi gdč. Mila Šaričeva v ulogi Mjelje, ki je absolvirala dunajsko dramatično šolo in je bila že angaževana na nemških odrnih v Briksu in Bielitzu. Simpatično ulogo ima gdč. Ljuba Marianovič-Markova, v ulogi Hesje pa gdč. Vera Danilova. Koketno ulogo Julia Ševičeve igra ga. Ksenija Longhenova, ki nastopi prvič na našem odu. Ga. Juvanova nastopi v ulogi botre, v glavnih moških ulogah Zbischka pa g. Peček. Nema uloga Felicijana je poverjena g. J. Povhetu. Režijo vodi upravitelj drame g. H. Nučič.

Zasebni uradniki in uradnice. udeležite se polnoštevilno sestanka, ki se vrši jutri dne 1. oktobra ob 8. zvečer v restavraciji »Narodnega doma«.

Premogovno vprašanje. Minister za javna dela, Homanna, je izjavil glede na preskrbo s premogom v letošnji zimi naslednje: Težkoče, ki so nastale letos v preskrbi s premogom, imajo svoj vzrok v pomanjkljivi in nezadostni produkciji premoga. Do konca avgusta se je izkopalo letos za 17,700.000 metrskih stotov manj premoga, kakor do istega meseca lanskoga leta.

Centrala vseh central. Zadnje dni je bila ustanovljena akcijska družba za izdelovanje vojnih surovin, ki naj tvori centralo vseh central. Družba ima veliko glavnico, ki bo z njo izpopolnjevala izdatke in obveznosti za posamezne centrale.

Španska bolezen v ljubljanskih šolah. Med dijaštvom ljubljanskih šol se hudo razširila načelna španska bolezen. Po nekaterih šolah je obolela na tej bolezni polovica razreda. Ljubljansko učiteljišče je vsled opasnega razširjenja španske bolezni med dijaštvom prekinilo za štirinajst dni šolski pouk.

Umrl je nadrevident južne železnice gospod Jakob Prek. Truplo so prepeljali včeraj iz Litije v Ljubljano.

Sedemletni otrok raztrgan v gozdu od mine. Dan za dnevnem beremo o nesrečah, ki se dogajajo radi tega, ker se otroci igrajo z ročnimi granatami, patronami in dr. A to še ni dovolj. Begunci se vračajo v svoja domovja — v kraje, kjer so divjali pred časom grozni boji. To, da vidijo vso svoje imetje uničeno, da morajo gledati še nepokopana trupla padlih vojakov, da imajo pred hišnim oknom pokopališča, da leži tu ena roka, tam druga kakega nepokopanega vojaka, to ne zadostuje. Še sedaj ne morejo niti varno stopiti! Vsak korak jim prinese lahko smrt... Koliko granat, posebno ročnih, v raznih oblikah, leži še nepospravljenih... Radi tega beremo vedno v poročilih iz Goriške, Tirolske, Koroške: Zgodila se je nesreča, zadeval je z nogo ob ročno granato, ki je explodirala in ga ubila itd. Begunc ne more iti pogledati nitij na polje niti v gozd ali kam drugam, ker ni varen pred minami, ki so tu nastavljene in nepospravljene. Posebno v tirolskih gozdovih, se to tolkokrat dogaja. Iz Inomosta zopet poročajo, da je bila raztrgana v gozdovih pri Buchensteinu sedmiletna deklica, Louisa Costova pri nabiranju malin. V tem majhnem okraju je bilo ubitih doslej že sedem domaćinov. Čudno je to že vendar, da ne morejo poslati oddelka vojakov, ki bi to preiskali in s tem preprečili nadaljnje nesreče. Saj je v Avstriji mogoče...

Požar na Dolenjskem. Blizu Žužemberka je gorelo minuli teden na posestvih Ul-

čarja in Kmeta. Zgoreli sta dve hiši in nekaj kozolcev.

Delavske zahteve pred pritožbeno komisijo v Celovcu. Dne 25. t. m. je razsojala pritožbena komisija v Celovcu o raznih zadevah in pritožbah rudarjev v Črni, Možici in na Lesah. Delavstvo v Črni in Možici je zahtevalo vsled draginje 100 odstotkov zvišanja plače in 50 odstotkov zvišanja draginjskih dokladov. Po zadnjem štrajku je Unija zvišala delavstvu plače samo za $33\frac{1}{10}$ odstotka. Komisija je zahtevalo delavcev glede zvišanja plač odklonila, ker je Unija zvišala plače za 33 tri desetine odstotkov, pač pa je razsodila, da jih gre povisiti za 80 odstotkov. Glede odškodnine za stanovanja je razsodila, da imajo dobiti tisti delavci, ki ne dobivajo stanovanja, na mesec zato oženjeni 6 K, necjenjeni 3 K. Glede boja za Š 1154. je razsodila, da ni kompetentna za splošno razsodbo. Delavstvo s tako nizkim zvišanjem plač ob tej draginji ni in ne more biti zadovoljno.

Delavska demonstracija v Mariboru. Dne 27. t. m. ob desetih dopoldne so delavci v delavnicah južne železnice v Mariboru ustavili delo. Korporativno so šli na to pred okrajno glavarstvo demonstrirat. Deputacija, katero je vodil delavski tajnik Zupan, je šla k voditelju okrajnega glavarstva, dr. Kramerju, in je zahtevala več krompirja, moke, mesa in masti. Delavci zahtevajo tudi pojasnila, kam gredo živila, ki jih nabavljajo pri kmetih, a jih jih pobejejo na železniških postajah.

Iz obupa nad življenjem. V Trstu je skočila 99letna Oliviera Bassole z drugega nadstropja svojega stanovanja na cesto, si razbila lobanjo in je bila na mestu mrtva. Uboga starška je bila brez sorodnikov in dobrih ljudi ter je trpela poleg tega veliko pomanjkanje. Tudi ta greh pada na vest današnje družbe.

Rekvizicija sena in slame na Koroškem. S Koroškega nam pišejo: Letos bomo še večji reveži, kar se tiče sena in slame, kakor smo bili lani. Govore, da zahteva vojaščina še enkrat toliko sena in slame kot je zahtevala lani. Že itak nam za domačo potrebo silno primanjkuje sena, sedaj pa zahtevajo kar 300.000 metrskih stotov sena in slame.

Škandalozna malomarnost. Za delavce v Možici na Koroškem je bilo določenih tritisoč jajec. Toda, mesto da bi jih bili primerno razdelili med delavstvo, so jih imeli naložene v skladisčih, da so se kvarili in končno tudi pokvarili. Dobrih je ostalo le še 400 jajec, ki pa jih tudi nočejo razdeliti med ljudi, temveč je izšel razglas, da se razdele šele s 1. oktobrom. To je neverjetno gospodarstvo, posebno spričo tega, da ljudje nimajo česa jesti, zaradi »šimeljna« pa se morajo pokvariti cele zaloge jedit.

Častnik, kakršnih je malo. »Moravsko-slezsky Dennik« poroča: Na nekem kolodvoru v bližini Svinova se je zgodil nedavno dogodek, katerega ne vidimo mnogokrat. Dva stražnika sta konfiscirala ženam skromne zaloge, ki so si jih te po mnogournem trudu in za zadnji denar pridobile. Zastonj so bile vse prošne in jok: sreča stražnikov se niso dala omehčati. Ves ta dogodek je pa opazoval od daleč neki stotnik. Ko je videl žene obupno jokajoče, je pristopil k stražnikoma, jima pokazal svojo legitimacijo in rekel: »Stražmojster, na mojo odgovornost vrnite tem ženam vse konfiscirano blago! A gospodom, ki so vas sem poslali, recite, da naj preskrbe ljudstvu najprej vse potrebno, potem pa naj gredo konfiscirat!« In obrnjen k jokajočim pravi: »Žene, vzemite si svoje stvari!« Nato je salutiral in odšel hitro v vlak... Koliko pa imamo še takšnih častnikov?!

Delavcem listje od zelja in gnile glave! »Národní Politika« je prinesla inserat, v katerem se ponujajo tovarnam listi in gnile zelnate glave, ter perje od korenja, kar na vagone. Ponudbe z navedbo cene naj se pošiljajo J. Pávu v Lysi n. L. Zelene zelnate liste, gnile glave in perje od korenja naj tovarne izdelajo v živila in s tem »nadomestkom«, ki bi ga še prešči ne jedli, naj se hrani delavstvo. Gospoda si gotovo ne bo kupila take krme. V Avstriji so ječe prenapolnjene s »političnimi zločinci« in z ljudmi, ki so kradli radi lakote. A nesramnež, ki ponuja tovarnam za izdelavo hranil gnilo svinjarjo, ta hodi dolej še prosto po cestah.

Kmetica je sleka ženi srajco. »Ostravsky Deník«, torej meščanski list, prinaša naslednje karakteristično poročilo: V neki občini na Ostravskem je prišla ena izmed zabrežskih gospa pri »rekviriranju« krompirja v kmetiško posestvo. Kmetica ji je odvrnila, da krompirja ne da za denar; mogoče ga pa dá, če bi imela gospa kaj v zameno... In ko je zagledala pri govorjenju čipke od srajce, ki so gledale pri vratu ven, je zahtevala srajco. Ko jo je pa dobila, se ji je zdelo to za 10 kg krompirja premalo, ter je zahtevala in prejela tudi denar... Dobsedno slečena žena se je vračala jokaje iz ekspedicije, in sedaj jo je ustavil, k vsemu še orožnik, češ, kaj da nese

in zakaj da joče. »Dala sem zadnjo srajco za par krompirjev in sedaj mi vzamete še te, je zastokala in mu vse povedala. Orožnik se je vrnil z njo k posestvu, in je odredil, da se ji vrne i srajca i denar ter rekel, da naznani celo stvar... Zalosten dokaz brezsrečnosti kmetov...

Nemški kurs. V Novem Jičinu imajo že vrednost mark. Tamošnji knjigotržec Enders je izdal brošuro in naznana, da jo pošilja, če se mu pošlje — 35 pfenigov. Torej pregovor, ki ga imajo Nemci o prebivalcih Novega Jičina in ki pravi: 99 Juden und ein Zigeuner, machen noch nicht einen Neutitscheiner (99 judov in en cigan še ne zadostuje za enega samega Novojičanca), je pravilen.

Častniki morajo biti navdušeni za smrtno kazeno. Poslanec Stribrny je vložil meseca julija t. l. v državni zbornici interpelacijo naslednje vsebine: Z odlokom vojnega ministrstva, dne 24. junija 1918, je bilo odrejeno, da smejo biti v častniškem zboru pri prekih sodiščih izključeno le aktivni častniki. Poleg tega je bilo predpisano, da je treba ugotoviti pri imenovanju častnika v preko sodišče njegovo naziranje glede smrtne kazni, da ne pride k sodišču častnik, ki so načelno nasprotniki smrtnih kazni. K temu pripominja interpelacija: Ta odredba krši načelo objektivne namestitve pri sodiščih, ki je vendar temeljni pogoj urejene justice. Razen tega je označena v odredbi neopravičena nezaupljivost napram rezervnim častnikom. Ministra vprašamo, je li pripravljen, takoj preklicati odredbo.

Zadnje vesti.

Pred sestankom parlamenta.

Dunaj, 29. septembra. V usodnem trenotku se se stane jutri poslanska zbornica. Takoj početkom seje bo ministrski predsednik baron Hussarek podal vladno izjavo o aktualnih vprašanjih vnanje in notranje politike. Debata o vladni izjavi bo trajala več dni in se bo zlasti razpravljalo tudi o mirovnem vprašanju. Poslanec dr. Neumann je prijavil za prvo sejo poslanske zbornice naslednji predlog: Predsedstvo poslanske zbornice se na proša, da parlamentom vseh vojskajočih se in tudi nevtralnih držav predloži povabilo, naj bi se predsedniki in podpredsedniki parlamentov sestali v nevtralnemu kraju, ki naj se določi, v svrhu, da se prične obvezen razgovor o temeljih splošnega miru.

Drž. poslanec Grafenauer — pred sodiščem. Gradec, 28. septembra. Pred vzklicnim sodiščem graškega nadsodišča se je vršila obravnavna o prizivu slovenskega državnega poslanca Grafenauerja z Brda pri Smohorju. Divizijsko sodišče v Celovcu je obsodoilo Grafenauerja zaradi motenja javnega miru na pet let težje ječe. Ta obsoda je bila potrjena. Po trinajstmesecnem zaporu je bil Grafenauer vsled amnestije oproščen, a izgubil je svoj državnozborski mandat. Njegova krvida obsegala tri točke, med temi je prva, ker je rekel, da bi raje videl, da zmagajo Rusi nego naši. Zagovornik dr. Eisler pravi, da se mora obtoženec sinatrati s polnim pravom kot žrtev krvice. Državni pravnik dr. Amschl se izreka za oprostitev od prve točke obtožbe (zaradi Rusov) in za oprostitev plačila troškov, ostali dve točki pa vzdržuje; ne predлага kazni petih let, ampak krajšo. Sodišče je Grafenauerja obsodoilo na šest mesecev, ker je bil pa že nad eno leto v ječi, se mu to zaračuna v kazen, ki je s tem prestana. (Graška »Tagspost« poroča, da je bil Grafenauer obsojen na 16 mesecev. Op. uredn.)

Nujno posvetovanje čeških poslancev.

Praga, 29. septembra. Dr. Kramar je povabil današnje člane narodnega odseka in češkega svaza na nujno skupno posvetovanje. Češki listi priobčajo poziv, v katerem se glasi med drugim: Z ozirom na evropsko situacijo pozivlja predsedstvo češkega zvaza vse češke poslanke, da odidejo nemudoma na Dunaj, kjer je njih nujnost nujno potrebna. — Praški listi so pozivljali prebivalstvo, da se mirno zadrži povodom vaclavskega dneva. Pravkar nastajajo svetovno-zgodovinski dogodki največje dalekosežnosti. Naj narod ne izgubi razsodnosti.

Nova fronta na Balkanu.

Dunaj, 28. septembra. Vojške priprave proti sedanjim uspehom entente na Balkanu so v polnem teku. Nemške in avstroogrške po možne čete bodo ustvarile novo fronto. Ententne čete svojih uspehov doslej niso izpopolnile. Bolgarske čete so se zedinile z našimi četami v Albaniji in ne stoje več pod bolgarskim poveljstvom. General Todorov se je obrnil na nemško armadno poveljstvo za nadaljnja navodila. Vpad ententnih čet v Bolgarijo še ni dosegel strategičnih posledic.

Je li mogoča nova makedonska fronta?

Bern, 29. septembra. Znani vojaški kritik Stegemann izjavlja v »Bundu«, da je nova makedonska fronta mogoča le tedaj, če so na razpolago zadostna nemška ojačanja in če ta lahko z boka napadejo ententno armado. Le na ta način je mogoča vpostavitev makedonske fronte.

Novi poveljnik bulgarske fronte.

Dunaj, 29. septembra. Na čelo bulgarskih čet, ki bodo nadaljevale boj proti ententi, se je postavil bivši vrhovni poveljnik bulgarskih armad v srbsko-bulgarski vojni leta 1913., general Savov. Za poveljnika avstro-ogrskih čet, odposlanih Bulgariji na pomoč, je imenovan general Pfanner-Baltin.

V Nemčiji še ne obupavaajo.

Berlin, 29. septembra. Na merodajnih mestih se položaj na Balkanu nikakor ne presega pesimistično. Katastrofa se bo vojaško še lahko zaježila. Nemške in avstroogrške čete, ki so na potu, so tako močne, da zamorejo ustaniti prodiranje ententnih čet, ki ne štejejo nad 200.000 mož. Neresnične so vesti, da je bulgarski vrhovni poveljnik postopal sporazumno z Malimovom. Ni se bat, da bi srbsko zasedeno ozemlje prišlo v nevarnost; istotako je vsaka nevarnost za Ogrsko izključena. Nevarnost za Sofijo bo kmalu odstranjena. Vkljub temu, da je bulgarsko odposlanstvo že odpotovalo, se tu nadejajo, da Bolgarija prenaglieno Malinovo postopanje še popravi.

Dve bulgarski diviziji položili orožje.

Dunaj, 28. septembra. Iz diplomatičnih krogov se poroča: Armada entente, ki je pričela ofenzivo, je štela le 150.000 mož, dočim so bile nasprotné sile močnejše. Toda dve bulgarski diviziji sta položili orožje in tako se je ententni armadi posrečilo prebiti bulgarsko fronto.

Malinov namerava strmoglavit kralja Ferdinandu.

Berlin, 29. septembra. »Berliner Tageblatt« poroča iz Sofije, da namerava Malinov kabinet strmoglavit kralja Ferdinanda in na ta način ugraditi pot mirni poravnani z entento. Vladna skupina Malinova je pripravljena odgovarati se osvojenemu srbskemu ozemljiju, zahiteva pa kot kompenzacijo znaten del turške posesti v Evropi. V bulgarskih vladnih krogih upajo, da bo mogoče na tej podlagi doseči mir z entento.

Malinov postopal v soglasju s pristojnimi faktorji.

Sofija, 29. septembra. Bolgarska brzjavna agentura poroča: V nasprotju z nemškim poročilom, da je ministrski predsednik Malinov glede premirja postopal na lastno pest, se izjavlja na pristojnem bolgarskem mestu, da je Malinov storil svoje korake v popolnem soglasju s pristojnimi državnimi faktorji.

Nemške čete v Sofiji.

Dunaj, 28. septembra. »8. Uhr-Abendblatt« javlja iz Sofije, da so včeraj ponovno prispele nemške pomožne čete v Sofijo, kjer so bile sprejete z velikim navdušenjem.

Ententni pohod na Balkanu.

Dunaj, 29. septembra. Macedonsko bojišče. **Italijansko generalnoštabsko poročilo:** Dne 25. t. m. so prodile naše čete v zvezi z alijanci do črte Dučini-Vrbani-Malo. Sovražnik se je trdovratno upiral, toda na vzhodnem pobočju dragičkih in babskih gora, smo ga energično napadli, porazili in razpršili. Naše kolone so odbole sovražne zadnje straže in zasedle prihodnji dan Krušovo. Dne 27. t. m. so zavojevale ves gorski masiv, ki se dviguje med Črno in voliško dolino. Dosegli smo celo Monastir-Kičeo.

London, 28. septembra. Srbsko poročilo: Srbi so dosegli 26. t. m. Radovišče in prišli v Veles, kjer so ujeli mnogo sovražnih čet, branečih trdnjava. Nato so nadaljevali svoj pohod proti Štipu. Tudi tu so napravili ogromno število, po večini nemških, ujetnikov.

Atena, 27. septembra. Grške čete, ki skupno operirajo z angleškimi, so prišle do veleškega mostu in se polastile ceste, ki vodi v ozemlje severno Dojranskega jezera.

Ententa odklanja premirje z Bolgarijo.

London, 28. septembra. Reuterjev urad poroča iz Pariza: Vrhovni poveljnik alijančnih armad v Macedoniji je francosko vlado obvestil, da je bulgarski parlament ter zaprosil, naj počiva orožje 48 ur v svrhu, da se omogoči prihod dveh odposlancev bulgarske vlade, ki se nameravata pogajati o pogojih premirja in miru. Vrhovni poveljnik je odgovoril, da ne more dovoliti nobenega premirja, pač pa je pripravljen, sprejeti odposlance bulgarske vlade, ki bi se s pravilnimi pooblastili in v spremstvu častnikov-parlamentarjev oglašili na angleški črti.

Ententni pogoji za premirje.

London, 29. septembra. Reuterjev urad poroča, da se angleški odgovor na bulgarski predlog glede premirja krije z odgovorom vrhovnega vojaškega poveljnika. Angleški odgovor izjavlja, da se vojaške operacije ne morejo ustaviti. Anglia obvešča bulgarsko vlado, da je

mir mogoč le tedaj, če se Bolgarija v popolnem loči od Turčije ter od Nemčije in Avstroogrške. Zavezniške vlade zahtevajo garancijo za varstvo vojaških operacij in proti nastopanju nemških čet v Bolgariji. Ureditev balkanskih razmer se pridrži splošni mirovni konferenci. Sedaj gre za to, da se izključi vsaka možnost nadaljnega ogrožanja s strani bulgarske armade in vsaka uporaba bulgarskih čet v prilog centralnim državam. Bolgarija mora izprazniti vse od njenih čet zasedeno ozemlje izven bulgarskih državnih mej. Če Bolgarija teh pogojev ne sprejme, je izključeno vsako premirje pod drugimi pogoji.

Tudi Turčija za separaten mir.

Dunaj, 28. septembra. »Neues Wiener Journal« priča iz ententnega časopisa vest, da bo vsled bulgarskega poraza Turčija pripravljena skleniti separaten mir z entento.

Wilson o zvezi narodov.

London, 28. septembra. Predsednik Wilson je izjavil v Novem Jorku na predvečer svobodnostnega posoja med drugim naslednjem: Konec ne more biti pobotanje z interesom, temveč popolnoma nedvoumno sprejetje načela, da so interesi najšibkejšili ravno tako sveti kot oni najjačji. Le to razumemo pod trajnim mirom. Aliiranci so soglasno mnenja, da ni mogoče skleniti miru s centralnimi državami na podlagi kake kupčije, ker so se ž njimi že pogajali in jih opazovali, kako so se pogajali tudi z drugimi, namreč v Brestu-Litovskem in Bučarestu. Cena za trajen mir je **nepristranska pravčnost** in nepogrešljivo sredstvo zato je **zveza narodov**, ki temelji na pogodbah, katere bodo obvezne. Ustanovitev zveze in ugotovitev njenih namenov morata tvoriti bistveni del mirovnih pogajanj.

Kraljevska komedija na Finsku.

Helsingfors, 28. septembra. Deželni zbor je imel danes na dnevnom redu novo volitev predsedstva, čigar dosedanji predsednik in drugi podpredsednik, oba republikanca, sta bila izključena iz predsedstva. Za predsednika je bil izvoljen profesor Ingman, starofinec, za prvega podpredsednika Ahmavara, mladofinec in za drugega podpredsednika Sved Schybergson. Pri včerajšnjem posvetovanju mladofinske deželnozborske frakcije je prišlo med monarhističnimi in republikanskimi frakcijskimi člani do soglasja glede sestave svobodomiselne ustanovne osnove, ki naj se izvrši še pred volitvijo kralja.

Predlog holandskih socialistov.

Haag, 29. septembra. (Uradno.) Einknop, Konsek, Ravensteyn in Kroyt, člani socialno demokratične stranke in socialistične stranke, to je socialnorevolucionarnih strank, so predlagali zbornici, naj ta odgovori na prestolni govor. V uvodu svojega predloga izjavljajo: Vlada naj zve, da zahiteva revolucionarno in delavsko prebivalstvo Holandske, da se postavijo člani, odstopivši vlade pod obtožbo in naj se nemudoma naznani, kako hoče usmeriti vlada svojo notranjo in zunanjou politiko, da odpomore vedno rastoči prehranjevalni stiski širokih mas. Tudi poslanec Troelstra je vložil drugi zbornici predlog za odgovor na prestolni govor.

Hertling in Hintze odpotevala v glavni stan.

Berlin, 29. septembra. Državni kancler grof Hertling in državni tajnik v. Hintze sta si noči odpotevala v nemški glavni stan.

Zveza s Sofijo še pretrgana.

Dunaj, 29. septembra. Direktna zveza s Sofijo je še pretrgana. Dunaj je še vedno navezan na poročila, ki jih pošilja Malinova vlada.

Ženska volilna pravica na Holandskem.

Haag, 27. septembra. Korespondenčni urad poroča: Marchand in drugi so vložili v drugi zbornici predlog za spremembo volilne pravice v smislu uvedbe aktivne volilne pravice za ženske. Predlagatelji opozarjajo, da je uvedba postala še najnovejša, neodklepljiva, od kar je dovolilo prebivalstvo ženskam pristop v vse reprezentativne korporacije. Kot temen za uvedbo aktivne ženske volilne pravice so določili 1. januar 1922.

Srbska vlada v Bitoliu.

Zeneca, 28. septembra. Srbska vlada je svoj uradni sedež z otoka Krka premestila v Bitoli.

Aprovizacija.

S seje mestnega aprovizačnega odseka, dne 27. septembra 1918. V smislu zadnjega sejnega sklepa je bilo podano poročilo o uvedbi centralnega klanja. Potem ko je mestna aprovizacija sklenila ustoviti centralno klavnicu,

se sedaj oglaša še dejelno mesto za vnovčevanje živine in reklamira centralno klanje zase. Poslalo je mestni aprovizacijski dopis, v katerem kratkomalo naznana, da bo začelo s 1. novembrom oddajati mestni aprovizacijski mesto živine meso. Po obšni debati, v kateri se je povdralo, da spada centralna klavnica med tiste neobhodne načrte, v kateri mora imeti mestna občina iz javnih interesov absolutno pravico do svobodne samoodločbe, se izreče odsek za takojšnjo rešitev tega nujnega vprašanja ter sklene, da mora ostati centralno klanje v rokah mestne občine. Tudi mestna občina graška je uvedla centralno klanje v svojem lastnem delokrogu. Naprosto se c. kr. dejelna vlada, da takoj sklicuje dejelno komisijo za promet z živino, katere izvrševalni organ je dejelno mesto za klavno živino, da se tako reši zadeva v prilog konzumentov, katerih zastopnica je mestna občina. Odsek sklene sklicati posebno anketo ter povabiti k njej tudi ljubljanske mesarje, da se po možnosti najde pot, kako bi bilo centralno klanje izvesti v zadovoljnost konzumentov in prizadete obrti. — Popolna omejitev prometa z nabrtniki je zelo težko zadeva v prilog konzumentov. Mestna občina je najodločneje protestirala proti tej krivici prehranjevalnega urada na Dunaju, vendar protesti do danes še niso našli nobenega odziva. Le to je dovoljeno, da sme posameznik pristeti v mesto brez vsakega transportnega dovoljenja v nabrtniku do 10 kg krompirja. Če ima kdo več kot 10 kg krompirja v nabrtniku se mu ga neobzirno zapleni.

Krompir za VI. okraj. Stranke VI. okraja preimenuje krompir v torek dne 1. oktobra t. l. pri Mühlisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: Od 8. do 9. št. 1 do 160, od 9. do 10. št. 161 do 320, od 10. do 11. št. 321 do 480, popoldne od pol 2. do pol 3. št. 481 do 640, od pol 3. do pol 4. št. 641 do 800, od pol 4. do pol 5. št. 801 do 960, od pol 5. do pol 6. št. 961 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 5 kg krompirja. Kiogram stane 34 vinarjev. Pripraviti je treba drobir.

Petrolej za obrtnike. Obrtniki, ki imajo več kakor enega delavca in ki rabijo v svoji delavnici več kakor eno luč, in ki so že vložili letosnje leto vprašalno pole za petrolej, se vabijo, da se zglase zanesljivo dne 3. in 4. oktobra od 8. do 12. dopoldne v veliki dvorani na magistratu, kjer dobre obrtniške karte za petrolej (»O-karte«). Kedaj se bude dobil petrolej na O-karte se objavi v listih. Obrtniki, ki letos še niso vložili vprašalne pole za petrolej, naj se zglase dne 5. oktobra dopoldne v veliki dvorani na magistratu, kjer dobre vprašalne pole za petrolej. Kdor ne pride pravočasno, naj sam sebi pripiše izgubo petroleja, ker se bode petroleji, ki je na razpolago takoj razdelil. Vsak obrtnik mora pristeti s seboj tudi rudečo ali zeleno legitimacijo na katero dobiva krušne karte.

Aprovizacija južne železnice. V torek, dne 1. oktobra se prične mesečna delitev po sledenjem redu: Od 8. zjutraj in brez presledka do 4. popoldne po navedenih številkah: torek od štev. 1 do 600, sreda od štev. 601 do 1200, četrtek od štev. 1201 do 1800, petek od štev. 1801 do 2400, soboto od štev. 2401 do 3000, pondelek od štev. 3001 do 3600, torek štev. 3601 do konca. Konsumante se vključno prosi, da se natanko držijo reda, in da prinesajo vrečo za moko s seboj. Krompir se bude delilo naprej.

**Izdajatelj in odgovorni urednik
Josip Petajan.**

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana Frančiškanska ul. 6,

registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, itd.

Stereotipija. — Litografija.

Rudarji pozor!

Rudar iz Trbovlj ali Zagorja, ki bi hotel zamenjati službo z rudarjem v Fohnsdorfu, naj to naznani J. Hribovšek, Bevško št. 51, Trbovlje.

Išče se za samostojno delo sposobna uradnica za uradovanje v nekem društvu. Plača po dogovoru. — Nastop takoj. Ponudbe je poslati na upravo „NAPREJA“.